

Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent
Swyddfeydd Bwrdeistrefol
CanolfanDdinesig
Glyn Ebwy
Gwent NP23 6XB

24 Heol y Gadeirtlan / 24 Cathedral Road
Caerdydd / Cardiff
Tel / Ffôn: 029 2032 0500
Fax / Ffacs: 029 2032 0600
Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660
info@audit.wales / post@archwilio.cymru

www.audit.wales / www.archwilio.cymru

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2021

Annwyl Michelle a Bernadette

Adborth gwneud penderfyniadau sy'n cael ei yrru gan ddata

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi ein meddyliau a'n canfyddiadau allweddol o'n hadolygiad o'r broses o wneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar ddata yn y Cyngor. Mae hefyd yn cynnwys rhai awgrymiadau yr hoffech eu hystyried i lywio eich gwaith parhaus yn y maes hwn.

Canfu adolygiad blaenorol o 2018, er bod gan y Cyngor lawer o ddata ar gael iddo, nad oedd yn defnyddio data'n adeiladol yn gyson i herio, dysgu a sbarduno gwelliant yn rhagweithiol. Ers hynny, rydym wedi gweld sawl enghraifft o'r Cyngor yn defnyddio data'n fwy effeithiol, yn enwedig i lywio sawl ffrwd waith Pontio'r Bwlch. Yn fwy diweddar, mae'r Cyngor hefyd wedi defnyddio data i lywio ei ymateb i bandemig COVID-19.

Yn ystod dechrau 2021 gwnaethom gyfarfod â swyddogion a chynnal adolygiadau o ddogfennau i ystyried sut mae'r Cyngor yn defnyddio data i lywio ei ymateb a'i adferiad COVID-19, yn ogystal ag edrych ar ei weledigaeth a'i drefniadau ehangach ar gyfer defnyddio data i lywio'r broses o wneud penderfyniadau. Dyma beth rydyn ni'n dod o hyd iddo:

Defnyddio data

Fe wnaethom nodi'r cryfderau canlynol:

- Roedd y Cyngor yn gyflym i gydnabod sut y gallai mewnwelediad a dadansoddiad data helpu i lywio ei ymateb i COVID-19. Adleolwyd staff sydd â sgiliau dadansoddi data i gefnogi cynllunio ymateb i'r pandemig ac ail-ganolbwyntiodd y Cyngor egwyddorion ei ffrwd waith data Pontio'r Bwlch i ganolbwyntio ar ddefnyddio data i lywio ei ymateb uniongyrchol i'r pandemig a chefnogi timau ymateb lleol.
- Mae sawl enghraifft gadarnhaol o'r Cyngor yn defnyddio data i lywio ei ymateb i'r pandemig. Mae'r rhain yn cynnwys defnyddio data i:

- nodi a thargeddu cymorth ar aelwydydd sydd fwyaf agored i ganlyniadau cyfyngiadau symud;
 - pennu'r safleoedd gorau i ddod o hyd i unedau profi symudol a chanolfannau brechu;
 - Galw enghreifftiol am ddarpariaeth gofal plant i blant bregus a phlant gweithwyr allweddol i gynllunio gofynion staffio;
 - cynhyrchu adroddiadau data cudd-wybodaeth COVID-19 wythnosol gan ddefnyddio ystod o ddata allanol;
 - arwain ar sganio gorwelion Coronafeirws ar gyfer Grŵp Gweithredu Llesiant Strategol Gwent.
- Mae'r Cyngor hefyd yn gwneud defnydd da o ddata i gefnogi ei gynllunio adferiad, gan ganolbwyntio ar yr economi, cymuned, dysgwyr, a threfnu / gweithle. Mae'r gwaith sydd ar y gweill ar hyn o bryd yn cynnwys defnyddio mewnwelediad a dadansoddiad data i gefnogi:
 - datblygu model gweithredu a hybiau cymunedol newydd y Cyngor;
 - gwaith adfer incwm - drwy ddeall yn well sut a pham mae pobl yn mynd i ddyled;
 - gwaith rhaglen ddigidol a mewnwelediad ymddygiadol y Cyngor; a
 - dealltwriaeth y Cyngor o sut mae'r pandemig wedi effeithio ar yr economi leol a'r farchnad lafur ac i lywio cynllunio adferiad economaidd.

Meysydd i'w hystyried wrth symud ymlaen:

- Er bod enghreifftiau clir o well defnydd o ddata ar lefel gorfforaethol, mae'r defnydd ar lefel gwasanaeth yn ymddangos yn anghyson. Canfu ein hadolygiad diweddar o'r Gwasanaethau Cymunedol fod dulliau yn amrywio'n sylweddol, hyd yn oed o fewn yr un gyfarwyddiaeth. Canfuom fod meysydd gwasanaeth mwy rheoledig y mae'n ofynnol iddynt goladu ac adrodd ar ddata perfformiad i Lywodraeth Cymru hefyd yn fwy tebygol o ddefnyddio data i lywio cynllunio gwasanaethau. Maent hefyd wedi elwa o gefnogaeth swyddogion data sy'n darparu sgiliau dadansoddi technegol, yn helpu i gyflwyno data mewn ffordd ystyrlon, ac yn gallu gwneud awgrymiadau ar y defnydd posibl o ddata. Heb y cymorth hwn, ni fydd pob maes gwasanaeth yn deall sut i wneud y mwyaf o'r data sydd ganddynt na pha ddata i'w gasglu i gefnogi nod penodol. Mae lle hefyd i wneud defnydd mwy soffistigedig o setiau data ar lefel gwasanaeth, er enghraifft cysylltu data perfformiad ac ariannol i ddangos gwerth am arian a llywio penderfyniadau. Felly, dylai'r Cyngor ystyried fel rhan o'i waith parhaus ar ddata sut orau i gefnogi pob maes gwasanaeth i wneud gwell defnydd o ddata ac a oes angen adnoddau ychwanegol.
- Er bod adroddiadau data cudd-wybodaeth COVID-19 wythnosol y Cyngor wedi'u nodi'n dda a bod y fformat PDF yn cael ei rannu'n hawdd, dylai'r Cyngor ystyried sut y gallai dangosfwrdd data helpu i symleiddio'r broses a darparu mynediad byw at ddata.

Gweledigaeth strategol ar gyfer defnyddio data

Fe wnaethom nodi'r cryfderau canlynol:

- Mae'r Cyngor yn cydnabod yr angen a phwysigrwydd gwneud penderfyniadau gwybodus a gwerth defnyddio data wrth wneud penderfyniadau. Mae CLT wedi cymeradwyo rôl barhaus mewnwelediad a dadansoddiad data i lywio ei gynllunio adfer a ffrwd waith Pontio'r Bwlch sy'n ymroddedig i fewnwelediad data.
- Mae papurau i CLT yn amlinellu uchelgais i ddod yn Gyngor sy'n cael ei yrru gan ddata ac yn nodi manteision defnyddio mewnwelediad a dadansoddiad data i sbarduno gwneud penderfyniadau.
- Mae Strategaeth Fasnachol y Cyngor 2020-2025 yn cynnwys ei uchelgais i ddefnyddio data, technoleg a mewnwelediadau yn ddoeth.
- Mae swyddogion sy'n ymwneud â'r gwaith data yn frwdfrydig ac yn wybodus am y defnydd posibl o ddata, yn deall sut y gall fod o fudd i'r Cyngor, ac maent wedi ymrwymo i'w ddatblygu.
- Mae gan swyddogion o'r tîm Polisi a Pherfformiad a'r rhai sy'n ymwneud â'r canolbwynt cudd-wybodaeth ddealltwriaeth a rennir o uchelgeisiau'r Cyngor ynghylch data. Er enghraifft, creu ystorfa ganolog ar gyfer data a dangosfwrdd data amser real y gall swyddogion ac aelodau ei gyrchu heb orfod mynd trwy staff y ganolfan cudd-wybodaeth. Fodd bynnag, nid yw'n glir pa mor eang yw'r uchelgais hwn ac a yw hyn yn cael ei gefnogi gan uwch reolwyr a chronfeydd ymroddedig.

Meysydd i'w hystyried wrth symud ymlaen:

- Nid yw uchelgeisiau strategol y Cyngor ar gyfer data wedi'u ffurfioli mewn strategaeth ar hyn o bryd. Er bod CLT wedi derbyn papurau yn amlinellu'r weledigaeth hon, mae'r cyfeiriad at ddata yn y Strategaeth Fasnachol sydd ar gael yn ehangach yn gryno ac yn lefel uchel.
- Dylai'r Cyngor ystyried nodi ei uchelgeisiau ar gyfer defnyddio data mewn strategaeth y gellir ei rhannu ag aelodau a swyddogion. Bydd datblygu strategaeth yn rhoi cyfle i'r cyngor ystyried a mynegi:
 - pwrpas gwneud defnydd mwy effeithiol o ddata;
 - maint ei uchelgais;
 - sut olwg fydd ar lwyddiant;
 - cyflymder a lefel y blaenoriaethu sydd eu hangen i gyflawni'r uchelgais hon;
 - yr adnoddau sydd eu hangen i gyflawni'r uchelgais hwn; a
 - dealltwriaeth gyffredin o sut y dylid casglu, storio a defnyddio data ar draws y Cyngor.
- Mae'r Cyngor eisoes wedi nodi ei fwriad i ddefnyddio Fframwaith Aeddfedrwydd Data Nesta i ddatblygu cynllun gweithredu sefydliadol. Dylai'r Cyngor ystyried ymhellach sut y gall ddefnyddio'r Fframwaith i helpu i ddatblygu rhannau o'i strategaeth ddata. Er enghraifft, defnyddio'r Fframwaith i asesu lle mae'n sefyll ar hyn o bryd ac i nodi pa lefel o aeddfedrwydd y mae'n dyheu amdani ar gyfer pob un

categori. Yna gall y Cyngor ddefnyddio'r wybodaeth hon i ddatblygu cynllun gweithredu i helpu i gyflawni ei uchelgeisiau. Mae'r fframwaith hefyd yn darparu enghreifftiau o sut olwg sydd ar lwyddiant ar y lefel aeddfedrydd a ddewisir.

Troi uchelgais strategol yn realiti

Fe wnaethom nodi'r cryfderau canlynol:

- Mae ymrwymiad a brwdfrydedd gan uwch swyddogion i ddefnyddio data'n fwy effeithiol a dywedwyd wrthym fod hyn yn cael ei rannu gan Arweinydd y Cyngor.
- Gall y Cyngor ddarparu enghreifftiau o ble mae wedi defnyddio data wrth wneud penderfyniadau, yn enwedig yn ystod y pandemig wrth wneud penderfyniadau gweithredol gwybodus.
- Dywedodd swyddogion y buom yn siarad â nhw fod y Cyngor bellach yn fwy rhagweithiol wrth ddefnyddio data, gyda data yn dechrau cael ei gydnabod fel adnodd allweddol. Mae defnydd y Cyngor o ddata i gefnogi ei ymateb i'r pandemig wedi helpu i ddangos i gynulleidfa ehangach botensial data y tu hwnt i asesu perfformiad gwasanaethau. Ond mae'r Cyngor yn cydnabod ei bod hi'n gynnar ar ei daith i newid meddylfryd o amgylch rôl data i lywio newidiadau i wasanaethau, cynllunio'r ddarpariaeth o wasanaethau yn y dyfodol a llywio gwneud penderfyniadau.
- Mae'r Cyngor wedi sefydlu canolbwynt cudd-wybodaeth i wella'r ffordd y caiff data ei rannu a'i ddefnyddio i lywio cynllunio gwasanaethau. Nod yr hwb yw creu storfa ganolog o ddata a helpu i ymgorffori'r defnydd effeithiol o ddata ar draws y Cyngor, yn hytrach na chanolbwyntio o fewn y Tîm Polisi a Pherfformio. Mae'r hwb cudd-wybodaeth yn cynnwys swyddogion o bob rhan o'r cyngor a'r rhai y gwnaethom gyfarfod â phrofiadau cadarnhaol a rennir o fod yn rhan o brosiectau'r ganolfan. Mae'r ganolfan yn ystywyth yn ei threfniadau, yn canolbwyntio ar dasg, ac yn gwneud y gorau o wybodaeth a phrofiad swyddogion y cyngor pan fydd eu hangen.
- Mae'r Cyngor yn elwa o swyddogion polisi corfforaethol a pherfformiad sydd â sgiliau dadansoddi data cryf a dealltwriaeth o sut y gellir defnyddio data. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cydnabod bod angen i'r sgiliau hyn fod yn fwy eang ac y dylai rheolwyr gwasanaethau yn y dyfodol feddu ar y sgiliau i ddeall a dadansoddi data'n effeithiol.
- Ar hyn o bryd nid oes cyllid penodol i ddatblygu sgiliau a gallu mewnol i fwrw ymlaen â gweledigaeth y Cyngor ar gyfer data. Yn hytrach, mae'r Cyngor, drwy ei hyb cudd-wybodaeth, yn gweithio gyda grŵp bach o swyddogion i ddatblygu eu sgiliau dadansoddi data. Roedd y Cyngor yn rhagweithiol wrth sicrhau lleoliad myfyrwyr MSc i'w helpu i ddatblygu ei ddefnydd o algorithmau i wella data i gefnogi gwasanaethau ac ymateb i sefyllfaoedd brys. Mae'r Cyngor hefyd yn bwriadu cyflwyno 'Hyrwyddwyr Data' i wella sgiliau a gwybodaeth ar draws meysydd gwasanaeth a helpu gyda chynllunio olyniaeth.

Meysydd i'w hystyried wrth symud ymlaen:

- Er bod manteision i natur anffurfiol yr hyb cudd-wybodaeth, mae diffyg trefniadau ffurfiol yn golygu bod ei llwyddiant yn dibynnu ar swyddogion unigol sy'n rhannu ymrwymiad, brwdfrydedd a gallu i'w ddatblygu. Nid yw'n glir i ba raddau y mae gan swyddogion sy'n ymwneud â'r ganolfan cudd-wybodaeth y gallu i ymgymryd â'r rôl ychwanegol hon ac a fydd y dull hwn yn creu digon o swyddogion â'r lefel gywir o sgiliau i weithredu gweledigaeth y Cyngor a lleihau dibyniaeth ar y Tîm Polisi a Pherfformio. Dylai'r Cyngor ystyried a oes angen cynyddu capasiti a gallu rhwydwaith ehangach o swyddogion.
- Nid yw'n glir o'n gwaith pa mor adnabyddus yw'r canolbwynt cudd-wybodaeth. Er mwyn hyrwyddo'r hwb a chodi ymwybyddiaeth, gallai'r Cyngor ystyried cynnwys gwybodaeth am yr hwb i broses sefydlu rheolwyr gwasanaethau.
- Nid oes gan y Cyngor gynllun cyflawni ar gyfer ei weledigaeth strategol i ddefnyddio data'n effeithiol wrth wneud penderfyniadau. Heb lwybr clir, efallai y bydd swyddogion yn ei chael hi'n anodd cyflawni'r weledigaeth. Mae hefyd yn ei gwneud hi'n anoddach mesur llwyddiant. Fel y nodwyd yn yr adran flaenorol, dylai'r Cyngor ystyried defnyddio Fframwaith Aeddfedrwydd Data Nesta i helpu i nodi maint ei uchelgais a datblygu cynllun i'w gyflawni.
- Dylai'r Cyngor nodi'r setiau sgiliau allweddol a'r rolau allweddol sydd eu hangen i gefnogi cyflawni ei weledigaeth strategol. Bydd hyn yn helpu i nodi unrhyw fylchau adnoddau ac yn cynorthwyo gyda chynllunio olyniaeth.
- Felly, efallai y bydd y Cyngor yn dymuno datblygu cynllun cyflawni sy'n:
 - Dangos cydlynu ymdrech ac adnoddau;
 - yn cynnwys cynllun gwaith â blaenoriaeth o brosiectau;
 - gosod targedau blaengar a chymau mesuradwy i asesu llwyddiant yn eu herbyn.

Rwy'n gobeithio y bydd y crynodeb hwn o'n canfyddiadau a'n hawgrymiadau ar gyfer gwelliannau yn ddefnyddiol. Rydym eisoes wedi siarad â'r Cyngor am sut y gallai Archwilio Cymru weithio ochr yn ochr â'r Cyngor gan ei fod yn ymgymryd â hunanasesiad yn erbyn Fframwaith Aeddfedrwydd Data Nesta. Yn dilyn trafodaethau mewnol, roeddem yn teimlo y byddai'n fwy priodol i'r Cyngor ymgymryd â'r hunanasesiad ei hun fel nad ydym yn dylanwadu'n ormodol ar y broses. Ond os byddai'n ddefnyddiol ac yn ychwanegu gwerth, byddem yn hapus i hwyluso gweithdy i helpu'r cyngor symud ymlaen o'r hunanasesiad cychwynnol, er enghraifft i hwyluso trafodaethau ar ddatblygu blaenoriaethau / gweithredoedd. Cysylltwch â ni os hoffech drafod y llythyr hwn ac unrhyw waith ar ddata yn y dyfodol.

Yn gywir

Charlotte Owen

Arweinydd

Archwilio

cc Archwiliad

Colin Davies

Rheolwr